

Szerhasználat megelőzése – Bevezető

Substance use prevention – Intro

Szerző:	Kimmel Zsófia ¹ ✉
Beküldve:	2021. 05. 07.
Doi:	10.24365/ef.v62i2.6001
Kulcsszavak:	dohányzásprevenációs program; elektronikus cigaretta; füstmentes dohánytermékek; ártalomcsökkentés; fiatalok; szakértői válasz
Keywords:	tobacco prevention; electronic cigarette; smokeless tobacco products; harm reduction; youth; expert opinions

---

Az elmúlt években a cigarettázás „egészségszebb” alternatívájaként számos új, dohányzást imitáló eszköz jelent meg a piacokon: nikotint tartalmazó és nikotinmentes elektronikus cigaretták, dohányzást imitáló elektronikus eszközök, füst nélküli dohánytermékek satöbbi. A hazai felmérések alapján a lakosság 2,2%-a használ valamilyen elektronikus eszközt, többségük a dohányzással párhuzamosan.² Mivel a legtöbb termék nikotint tartalmaz, a gyártók ezeket az eszközöket a felnőtt lakosság számára kínálja egészségesebb alternatívaként, illetve a leszokás egyik lehetséges eszközeként. Bár a gyártók felhívják a figyelmet arra, hogy a nikotin függőséget okoz, alternatív termékeiket azzal népszerűsítik, hogy a hagyományos dohánytermékekhez képest kisebb egészségkockázattal jár használatuk.

2020 tavaszán egy iskolai prevenció program eredményeit ismertető közleményt nyújtottak be szerkesztőségünkhöz. A három éven át megvalósuló program célja a dohánytermékek, illetve kannabinoidok használatának megelőzése volt a serdülők körében. A program az információátadást, illetve készségfejlesztést túl népszerűsíteni kívánta a különböző ártalomcsökkentő eszközöket, például elektronikus cigaretta,

snüssz használatát, illetve a szintetikus kannabinoidokkal szemben a hagyományos kannabinoidokat részesítette előnybe. A benyújtott írás kapcsán kérdésként merült fel a szerkesztőségben, hogy az elektronikus cigaretta vagy füstmentes dohánytermékek használatának, mint az ártalomcsökkentés eszközeinek van-e helye a fiataloknak szóló prevenció programokban, illetve milyen prevenció eszközök lehetnek hatékonyak a fiatalok szerhasználatának megelőzésében?

Szerkesztőségünk négy, a témában járatos szakembert keresett meg az alábbi kérdésekkel:

- 1) Milyen szemléletet és gyakorlatot javasol Ön a szakemberek számára a serdülők dohányzásának és droghasználatának megelőzésére és visszaszorítására?
- 2) Mi az Ön véleménye arról az egyre gyakoribb vélekedésről, hogy az ártalomcsökkentés érdekében az elektronikus cigaretta, a snüssz vagy hasonló termékek használatának ajánlása, népszerűsítése javasolt a diákok körében?

Utóbbi kérdésre mind a négy szakember választ adott. Urbán Róbert válaszában elsősorban arra hívja fel a figyelmet, hogy a téma számos kérdést

---

¹ Addiktológiai Konzultánsok Országos Egyesülete

² Felnőtt Dohányzás Felmérés 2019. Az Országos Korányi Pulmonológiai Intézet megbízásából a M.Á.S.T. Kft. által végzett felmérés. http://www.leszokastamogatas.hu/wp-content/uploads/2021/03/Osszefoglalo_Felnott_Dohanyzas_Felmeres_2019_1.4.pdf (Elérve: 2021. 04. 28.)

vet fel, melyre tudományos bizonyítékok hiányában nem tudunk pontos választ adni, így jelenleg nem lehet kijelenteni azt, hogy a programban használt ártalomcsökkentő eszközök hatékony prevenciószközök lennének. Cselkó Zsuzsa és Péntes Melinda válaszuk első részében részletes áttekintést adnak a hatékony dohányzásprevenciószközökről, majd a szakértők ismertetik az elektronikus cigaretták, illetve egyéb füstnélküli dohánytermékek használatával kapcsolatos jelenlegi tudományos álláspontokat. Demetrovics Zsolt írásában az ártalomcsökkentésről mint prevenciószközről ír. Kihangsúlyozza az ártalomcsökkentés általános célkitűzéseit, előnyeit és hátrányait, így képet kapunk az ártalomcsök-

kentés eszközéről a fiatalokat célzó prevenciószközök munkában. A szakértők válasza alapján elmondhatjuk, hogy a témában jelenleg nem áll rendelkezésünkre elegendő tudományos bizonyíték, ezért a szakembereknek körültekintőnek kell lenniük az alternatív eszközökkel kapcsolatos véleménynyilvánítás során. Kiemelendő továbbá, hogy a függőségek kialakulását több tényező együttesen határozza meg, így a prevenciószközöknek komplex eszköztárral kell rendelkezniük. Ilyenek lehetnek a különböző szociális készségek fejlesztésére irányuló, illetve traumafókuszú prevenciószközök, melyek bizonyítottan hatékonyak lehetnek a függőségek kialakulásának megakadályozásában.